ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 19 февраль

Судъя: Б.И.Хайитбоев

Шовот туманлараро иктисодий суди раиси, судья Б.Хайитбоев раислигида судья ёрдамчиси М.Қурбондурдиевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлиси:

Даъвогар: Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармасининг «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонасининг манфаатида

Жавобгар: «Рўзимов Бахром» фермер хўжалигидан 18.476.529,8 сўм қарздорликни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили А.Ахмедов (ишончнома асосида) иштирокида ишни кўриб чиқиб қўйидагиларни

аниклади:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонасининг манфаатини кузлаб Шовот туманлараро иқтисодий судига даъво ариза билан мурожаат қилиб, «Рузимов Бахром» фермер хужалигидан 18.476.529,8 сум қарздорликни ундиришни сураган.

Палата ишни ўзининг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакили тушунтириш бериб даьвони кувватлаб, даъвогар томонидан тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартнома бўйича мажбуриятлар тўлик бажарилиб тегишли молиялаштириш ишлари амалга оширилганлигини, мазкур контрактация шартнома бўйича форс мажор холати юзасидан тегишли Комиссия ишни кўриб чикмаганлигини, карздорлик шу кунгача копланмаганлигини, даъвони тўлик каноатлантиришни сўради.

Бугунги суд мажлисида жавобгар вакили иштирок этмади, бирок жавобгарнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вакти ҳақида тегишли равишда ҳабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли ҳужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 128-моддасига кўра агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Бундай холда, суд ишни Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодексини тегишли моддаларига асосланган холда жавобгар иштирокисиз кўриб чиқишни лозим деб хисоблайди.

Суд ишда иштирок этувчи тараф вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги ҳужжатларни таҳлил қилиб қуйидаги асосларга кўра даъво аризани тўлиқ қаноатлантиришни ва суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим деб топади.

Иш хужжатларидан аниқланган холатларга кўра, «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қўшма корхонаси ва «Рўзимов Бахром» фермер хўжалиги ўртасида 2023 йил 6 феврал куни №36-сонли "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандига асосан фермер хўжалиги шартномада кўрсатилган муддат ва тегишли микдорда пахта хом-ашёсини етиштириб даъвогарга етказиб бериш, даъвогар эса махсулот етиштиришни молиялаштириш ва харид килиш мажбуриятини олган.

Томонлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2-қисми "е" бандига кўра фермер хўжалиги "харидор" дан олинган уруғлик, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар ва бўнак (аванс) маблағларидан мақсадли фойдаланиши "ё" бандига кўра эса шартномавий мажбуриятлар бажарилмаган холатда "Харидор"га, тўланган маблағлар бўйича қарздорликни мутлақ қоплаб бериш назарда тутилган.

Шартноманинг 4.2-банди талабидан келиб чиқиб «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қўшма корхонаси томонидан шартномада кўрсатилган экин ер майдонида пахта хом ашёсини етиштириш ва кейинчалик ўзига етказиб бериш мақсадида 60 фоиз аванс (бўнак) пул маблағи, шу билан бирга агротехник хизматлар, уруғлик, минерал ўғит, ёқилғи мойлаш махсулотлари, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар, транспорт хизматлари, терим пуллари ва бошқа харажатлар учун 1.181.895.458 сўм микдорида молиялаштирилган.

Бироқ, жавобгар «Рўзимов Бахром» фермер хўжалиги томонидан шартномада кўрсатилган 175 тонна махсулот ўрнига 153,9 тонна пахта хом ашёси қисман етказиб берилган бўлиб натижада 18.476.529,8 сўм қарздорлик вужудга келган.

«TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонаси томонидан қарздорликни ихтиёрий равишда қоплаш юзасидан талабнома хати жавобгар томонидан ижросиз қолдирилган.

Буни оқибатда даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8 ва 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолатда мажбуриятлар "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномасидан келиб чиққан.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига

мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 242-моддасига кўра, агар мажбуриятни бажариш муддати кўрсатилмаган ёки талаб қилиб олиш пайти билан белгилаб қўйилган бўлса, кредитор хар қачон ижрони талаб қилишга, қарздор эса - ижрони хар қачон амалга оширишга хақли бўлади. Мажбуриятни дархол бажариш вазифаси конун, шартнома ёки мажбуриятнинг мохиятидан англашилмаса, қарздор бундай мажбуриятни кредитор талаб қилган кундан бошлаб етти кунлик муддат ичида бажариши шарт.

Тарафлар ўртасида имзоланган "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномасининг 2.2-кисми "ж" бандига кўра "хўжалик" шартноманинг 1.1-бандида кўрсатилган мажбуриятларини узрли сабабларга кўра бажара олмаса ёхуд бажара олмаслик эхтимоли вужудга келса, "харидор" сабабларни тасдикловчи хужжатларни такдим қилиши, қолаверса шартноманинг 6.2-қисмига кўра ушбу шартнома шартларини бажарилишига тўскинлик килувчи енгиб бўлмайдиган куч (форс-мажор) холатлари бўйича бир-бирларини ва форс-мажорни тасдиклаш бўйича комиссияни хабардор қилишлари ва комиссиянинг хулосасига кура "хужалик" жавобгарликдан озод килиниши белгиланган.

Бирок, судда юкоридаги холатда форс мажор холатлари аникланмади.

Даъвогарнинг даъво талаби ишга такдим килинган юк хатлари, электрон счёт-фактуралар, таққослаш далолатномаси ва бошқа тегишли хужжатлар билан тўлик исботини топади.

Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи хар бир шахс ўз талаб ва эътирозларига асос килиб келтираётган холатларни исботлаши керак.

Суд, юқоридагиларга асосан даъво аризани тўлик қаноатлантиришни, суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Бинобарин суд, Иктисодий процессуал кодексининг 68,118,128,176,179-моддаларини, қўллаб,

карор килади:

Даъво ариза тўлик каноатлантирилсин.

«Рўзимов Бахром» фермер хўжалиги хисобидан «TEXTILE FINANCE КНОREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонаси фойдасига 18.476.529,8 сўм асосий қарздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати жами 18.510.529,8 сўм ундирилсин.

«Рўзимов Бахром» фермер хўжалиги хисобидан Республика бюджетига 369530,5. сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

иктисодий ишлар бўйича су тартибида шикоят бериши, і кучга кирган, апелляция тарт ой ичида кассация шикояти б

Мазкур ҳал қилув қар суд орқали Хоразм вилоят суди бир ойлик муддатда апелляция ччи инстанция судининг конуний н хал килув карори устидан олти